

BOŞANMA DAVALARI İLE İLGİLİ BİR OLAY İKİ YORUM

Güzin AKGÜNDÜZ (*)

3444 sayılı Yasa ile Medeni Yasanın boşanma kısmıyla ilgili hükümlerinde yapılan değişiklikler ve yeniliklerin uygulamaya yansımaları yerel mahkeme görüşlerinin Yargıtay denetimi ile Yüksek Mahkemenin de yorum tarzının öğrenilmesi uzunca bir zamanı gerektirmiştir.

Özellikle de maddi-manevi ödence, yoksulluk nafakası istem tarzları hatta yoksulluk nafakasının verilme koşullarının somut olayda değerlendirilmesi gibi konularda Yargıtay ilgili Daire'sinin de görüş ayrılıklarının bulunduğu gözlenmekte bazı hususlarda uygulanacak yöntem hakkında tereddüt kalmamakla birlikte kimi konularda uygulamanın istikrar kazandığını söylemek güçtür. Bu vesile ile 3444 sayılı yasa ile değişik MY-nın 134. maddesi gereği açılmış ve sonlanmış bir dava hakkında düşünceleri aktarmaya çalışacağız.

O l a y : — Davacı ile davalı uzun süredir evli olup ortak yaşamın artık çekilmezlik derecesine vardığı bildirilip, boşanma istenilmiştir.

Davacı tarafça aynı davalı aleyhine 15.7.1985 tarihinde de boşanma davası açılmış dava red ile sonuçlanarak karar da 2.2.1986 tarihinde kesinleşmiştir. Sonraki boşanma davasının açılma tarihi ise, 17.8.1989'dur. Dava MY-nın 134. maddesine göre açılmış olup davanın açılış tarihi itibari ile boşanma isteminin reddine ilişkin kararın kesinleşmesinden de 3 yıldan fazla bir zaman geçmiştir. Yargılama sırasında yanların 3 yıldan fazla bir zamandır aynı evin ayrı odalarında yaşadıkları yaşamlarını birbirlerine bağlı olmaksızın sürdürdükleri kanıtlanmıştır. Mahkeme aynı çatı altında ayrı yaşam sürme olgusuna dayanarak MY-nın 134/son maddesi gereği boşanma kararı vermiştir.

(*) Salihli Hâkimi.

Yasal Düzenleme : — 3444 sayılı Yasanın geçici 1. maddesinin «c» bendinde aynen «.....açılan boşanma davaları reddedilmiş ve bu karar kesinleşmiş olmakla birlikte kesinleşme tarihinden itibaren henüz üç yıl geçmemiş olanlar...» son fıkrasında ise «...boşanma sebeplerinden birine dayalı olarak (a), (b), ve (c) bentlerindeki hallerde üç yıl (d) bendindeki halde beş yıl fiilen ayrı kalmış ve eşleriyle aralarında müşterek hayat yeniden kurulamamış ise bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde başvurmaları halinde mahkemece boşanma kararı verilir...» denilmektedir. MY-nın 3444 sayılı Yasa ile değişik 134/son fıkrası ise aynen «...boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesi halinde her ne sebeple olursa olsun müşterek hayat yeniden kurulamamışsa eşlerden birinin talebi üzerine boşanmaya karar verilir.....» tarzındadır.

Yargıtay'ın Görüşü : — Salihli 1. Asliye Hukuk Yargıçlığının 1989-394 E, 1989-649 K. sayılı yanların 2.2.1986 tarihindeki boşanma isteminin reddine ilişkin kararın kesinleşmesinden sonra 3 yıl süre ile müşterek hayatı kuramadıkları her ne kadar aynı çatı altında yaşıyorlarsa da birlikteliklerinin olmadığı bu beraberliğin «ortak yaşam» olarak nitelendirilemeyeceği savına dayanarak davayı boşanma şeklinde kabulle sonlandıran kararı Yargıtay 2.H.D.nin 21.6.1990 tarih ve 1162/6268 E.K. sayılı kararı ile onanmıştır.

Konuya değişik bir açıdan yaklaşan karşı oy yazısı ise aynen «.....yasal kurallar yürürlüğe girdiği andan itibaren ileriye yönelik olmak üzere hukuksal sonuçlarını işletir. Hukukun genel kuralı budur. Uygulanacak bu kuralı giderici biçimde yorum ana ilkeyi saptırır. Yasada aksine hüküm bulunmamak koşulu ile yasal kuralın derhal yürürlüğü kamu düzenini ilgilendirdiğinden ileriye dönük olmak üzere görülmekte olan davalarda uygulanması ve hukuki sonuçlarını doğurması kuşkusuzdur. 3444 sayılı Yasa MK. eklenen geçici madde ile yasanın eldeki davalara da uygulanacağı açıkça vurgulanmıştır. Yasalarca düzenlenmemiş olmakla beraber hukukun üstün tuttuğu kazanılmış hakların zedelenmemesini amaçlayan genel kuralın yeni düzenlemelerle giderilmesi anayasamızın benimsediği sosyal hukuk Devletinin temel ilkeleriyle bağdaşmaz. Yasakoyucu dahi anayasanın benimsediği vazgeçilmesi mümkün olmayan temel kurallara aykırı düzenleme yapmamakla yükümlüdür. Aksi halde getirilen düzenleme hukuk devleti ilkesine ve bu-

nun sonucu olarak anayasaya aykırı bir davranış olur. Eylemli ayrılık hukuksal nedenine dayalı boşanma isteği 17.8.1989 günü yapılmıştır. 3444 sayılı Yasanın geçici 1. maddesinin öngördüğü 6 aylık süre geçirilmiş bulunulduğundan davacının geçici maddeden yararlanması mümkün bulunmamaktadır. 3444 sayılı Yasa ile değişik Medeni Kanununun 134/4. maddesi yürürlüğünden sonraki olaylar hakkında hüküm ifade etmek üzere düzenlenmiştir. Yasakoyucu bu maddenin de geriye yönelik olaylara da uygulanması gereğini düşünmüş olsaydı aynı konuda hüküm ifade eden geçici 1. maddeye gerek duymazdı. Bir hukuki olayın aynı yasa içinde birden fazla madde ile düzenlenmiş olması düşünülemez. Böyle bir düşünce yasal düzenleme tekniğine aykırı düşer. Açıklanan nedenlerle davacı 3444 sayılı Yasanın getirdiği düzenleyici kurallarından yararlanamaz..... davanın reddedilmesi gerekirken.....» (1) tarzındadır.

İNCELEME : — Davacı olayımızda dilekçe kapsamına göre davasını MY-nın 134. maddesine dayandırmış ve yargılıkça kabul bu çerçevede yapılarak 134. maddenin değişik metni gereği boşanma kararı verilmiştir.

Esasen yasa yoluna başvurunun gerekçesinde ilk açılan boşanma davası sırasında 3444 sayılı Yasa yürürlükte olmadığından 3 yıllık ayrı yaşama süresinin de yasanın yürürlüğünden itibaren işlemesi gerektiği düşüncesine yer verilmiştir.

Gerek yasa yoluna başvuru gerekçesi ve gerekse karşı oy yazılarında özellikle de 3444 sayılı Yasa ile değişik MY-nın 134/son fıkrasının yasanın yürürlüğü tarihinden sonraki olaylar hakkında uygulanabileceği vurgulanmıştır. Hadisemizde değişik metnin yürürlüğünden önce kesinleşmiş bir boşanmanın reddi istemi vardır. Dikkat edileceği gibi geçici 1. maddede boşanma davası açarak reddedilmiş ve red kararının kesinleşmesinden itibaren 3 yıl geçmemiş olanlar yönünden 6 aylık dava açma süresi getirilmiştir. Başka bir anlatı ile 3444 sayılı Yasanın yürürlüğünden itibaren 6 aylık dava açma süresinden istifade için reddedilen boşanma kararının kesinleşmesinden itibaren 3 yılın geçmemiş olması lazımdır. Eğer kesinleşmeden itibaren 3 yıllık süre geçmişse bu halde boşanma sebebi 3444 sayılı Yasanın geçici 1. maddesine dayandırılmayacak anlamı çıkmaktadır.

Medeni Yasanın 134/son maddesinde ise durum farklıdır. Şöyleki,

(1) Karşı oy Yargıtay 2.H.D. Sayın Üyesi Nedim Turhan'a aittir.

a — Önceden bir boşanma davası açılmış,

b — Boşanma istemi red ile sonuçlanmış,

c — Kesinleşmeden itibaren 3 yıl geçmiş ve bu sürede birlikte-
lik sağlanamamış bulunmalıdır.

Medeni Yasanın 134/son maddesinin geçici 1. madde (c) fıkrasından ayrılan noktası red kararının kesinleşmesinden itibaren 3 yıllık sürenin geçip geçmemesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. 1/c fıkraya göre de 3 yıllık ayrılık süresi yasanın yürürlüğe girmesinden değil, davanın açılması tarihinden geriye doğru aranacaktır (2).

MY-nın 134/son maddedeki değişikliğin yürürlükten sonraki hadiselere uygulanabileceği düşünülürse 1. boşanma davasının da hi 12.5.1988 tarihinden sonra açılıp kesinleşmesi gerekir denebilir.

S o n u ç : — 3444 sayılı Yasa ile getirilen değişiklik ve yeniliklerden geçici maddenin sağladığı olanaklar, süre geçtiğinden artık güncelliğini yitirmiş gözükmektedir.

Nevarki, yasakoyucunun da amaçladığı gibi artık sağlıklarını kaybetmiş resmiyette devam etmekte olan evliliklere son vermek toplumsal açıdan bakıldığında özellikle de eşlerin başkaları ile birliktelik kurmaları durumlarında faydalı olabilir. Ancak her zaman sorun eşlerden birinin boşanmayı istememesinde toplanmıştır. Beraberliğin sürmemesinde kusurlu olan eşe geçici madde ile belli sürede dava açarak boşanmayı temin, hatta MY-nın 134/son maddesi ile de bu olanağa devamlılık sağlanması yargıcın takdir hakkının kaldırılması yerinde olmamıştır, görüşünderiz. İrdelenen olayımızda da, önceden boşanma hakkını elde edemeyen eş, yeniliğin getirdiği imkanla sonuç alabilmiştir.

Kuşkusuz çağdaş yargıç yasaların sözlerini söyleyen değildir. Başka bir deyişle çağdaş yargıç bir hukuk adamıdır. Bu açıdan bakıldığında hukuksal zemindeki tartışma ve yorumların sunulmalarıyla kalmayacağı en sağlıklı anlamının bulunabileceği inancıyla bekleyelim diyoruz.

(2) YKD. Mayıs 1990, sh. 649.

Yasa H.M.İ.D. Haziran 1990, sh. 827.